

*Thrillerdebutant interviewt
succesauteur Esther Verhoef*

**‘Ik leef van het
ene naar het
andere boek’**

Het zijn barre tijden in de boekenbranche. Uitgevers, boekhandelaren en auteurs, allemaal hebben ze het moeilijk. Toch zijn er schrijvers die altijd verkopen en succesvol blijven. **Esther Verhoef** is er daar een van. Thrillerdebutant en journalist **Susan Moonen** sprak met haar over het vak.

Door Susan Moonen

Esther Verhoef ('s-Hertogenbosch, 1968) is een van de succesvolste schrijvers van Nederland. Er zijn meer dan anderhalf miljoen exemplaren van haar boeken verkocht. Verhoefs werk is meermalen bekroond en genomineerd. Ze won de NS Publieksprijs, tweemaal de Zilveren Vingerafdruk en eenmaal de Diamanten Kogel. Daarnaast schrijft ze, samen met haar man Berry, ook zeer succesvolle psychologische actiethrillers onder het pseudoniem Escobar.

Beiden komen we uit regio 's-Hertogenbosch. Beiden leven we voor het schrijversvak. We treffen elkaar in een café, bestellen een biertje en praten al snel over hetgeen voor ons een eerste levensbehoefte is. Overeenkomsten zijn er veel. Zo waren we als kind al dagelijks aan het schrijven, hebben we altijd wel verhalen 'in ons hoofd', kennen we 'de flow' en zijn we gevoelig voor prikkels van buitenaf. Daarnaast blijken we perfectionisten, vooral in het schrijven, en houden we van de 'puurheid' ervan. E-mails beantwoorden, telefoontjes plegen en tussendoor nog even op de sociale media? Die combinatie werkt niet voor ons, terwijl er legio schrijvers zijn die dit met gemak doen. Verschillen

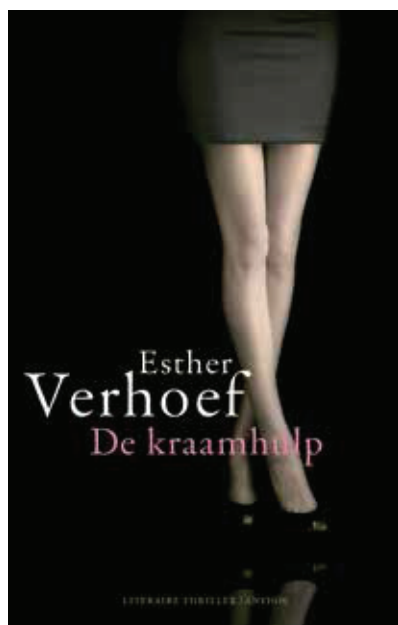
zijn er ook. Waar Verhoef leeft voor het pure schrijven, geniet ik er ook van om 'de boer op te gaan'. En daar waar ik het nodig heb om structuur te creëren, schrijft Esther Verhoef volledig intuïtief. Verhoef geeft tips en ervaringen uit de praktijk.

Hoe verklaar je jouw succes? 'Ik weet niet of ik de aangewezen persoon ben om deze vraag te beantwoorden. Blijkbaar doe ik iets goed, breng ik iets wat veel lezers aanspreekt. Daarnaast neem ik mijn vak serieus en werk er hard voor. Maar die zijn er wel meer. Ik prijs me gelukkig dat wat ik doe, succesvol blijkt te zijn.'

Tijdens het schrijven van mijn thriller las ik overal dat debuten juist in deze tijd erg moeilijk is. In hoeverre veranderde de malaise in de boekenbranche iets voor jou als ervaren auteur? 'Ik leef van het ene naar het andere boek, verdwijn van het ene in het andere schrijfproces. Schrijven is niet iets wat ik erbij doe, het is essentieel. Een innerlijke drang. Het komt direct na ademen, eten en drinken, maar vaker nog vóór eten en drinken. Daar verandert die malaise niets aan. Maar schrijven als vak, om jezelf of zelfs een gezin van te onderhouden, dat was al niet heel vanzelfsprekend en is dat door de recente ontwikkelingen nog minder vanzelfsprekend geworden. De grootste bedreiging vormt naar mijn mening het onbetaalde downloaden en de nonchalante respectloosheid waarmee sommige mensen boeken gratis tot zich nemen. Een groep lezers realiseert zich niet dat schrijven een vak is, werk. Niet alleen voor schrijvers, ook voor >

redacteurs, vormgevers en winkeliers. Of ze hebben er geen boodschap aan. Dat maakt me wel eens verdrietig. Ik ben mild positief gestemd, ook omdat juist door alle berichtgeving rondom het boekenvak meer bewustzijn lijkt te ontstaan bij lezers, die nu eerder genegen zijn naar een plaatselijke boekwinkel te stappen of hun e-books legaal te downloaden.'

Je nieuwste thriller, *De kraamhulp*, wordt net als je andere boeken bijzonder positief ontvangen. Hoe kwam je eigenlijk op het idee? 'Het idee voor *De kraamhulp* ontstond drie jaar geleden tijdens het schrijven van een kort, driedelig verhaal voor *Libelle*. Ik zocht naar een thema dat "klein" was en meteen al heel eng, dicht op de huid. Een kort verhaal moet meteen staan. Toen ik op één dag ruim vijfduizend woorden ver was, en er nog niet eens zo veel was gebeurd, begreep ik: dit is geen verhaal, maar een boek. Ik heb het weggelegd en ben een ander verhaal gaan schrijven. *De kraamhulp* – dat was toen al de werktitel – heeft jarenlang in mijn achterhoofd verder kunnen rijpen.'

Tips van Esther Verhoef

- Probeer eens een verhaal te schrijven zonder bijvoeglijke naamwoorden, vaak zijn ze overbodig.
- Schrap de helft van je woorden: hark die ruis eruit.
- Lees je werk alsof het geschreven is door iemand die je helemaal niet mag. Blijft de tekst nog overleind of ga je je eraan ergeren? Kwaliteit staat op zich.

En waarom dan juist dit onderwerp? 'Er is weinig zo kwetsbaar als een pasgeboren baby en een kersverse moeder. Vrouwen zijn na de bevalling onder invloed van hun hormonen vaak wat labiel, meegaand, en bij hun eerste heel onzeker over hun nieuwe rol als moeder. De kraamverzorgster is hun baken in een heel onzekere, intieme en verwarrende tijd. Zij hoort en ziet alles. Ze zit heel dicht op je huid en wezen, je vertrouwt haar je baby, je lichaam en je emoties toe. Toch is ze een volstrekt vreemde; je weet niets van haar leven of situatie. Dat herken ik uit mijn debuut *Conflict*, waarbij een vriendschap vanaf de kleuterschool tussen twee dertigers zwaar op de proef wordt gesteld, doordat de ene vrouw een afschuwelijke ontdekking doet over het leven van de ander. Hoe loyaal ben je dan uiteindelijk? En kies je voor verstand of gevoel? Net als in *De kraamhulp* is het een thema dat schokkend dicht bij je persoonlijke situatie kan liggen.'

Zelf vind ik herschrijven een lastig proces. Het kost me soms energie om steeds opnieuw het verhaal in te duiken, al ben ik ervan overtuigd dat het boek er steeds scherper en beter van wordt. Wat is jouw zienswijze? 'Ik duik constant terug mijn boek in, blijf eraan sleutelen en

herschrijven en verbeteren. Niet één keer, maar vijf, zes, zeven keer tijdens het schrijfproces en daarna nog minstens drie, vier keer tot en met de allerlaatste – derde – proefdruk. Tegen de tijd dat mijn boek in de winkels ligt kan ik sommige passages dromen. Ik vind dat juist fijn, dat proces. Je hebt groen licht van je meelezers, dus je weet dat het verhaal staat en de plot goed is. Nu hoeft je je alleen nog maar toe te leggen op de techniek, de tekst waar mogelijk verbeteren. Het kan vanaf nu alleen maar nóg beter worden. Ik schrap zonder spijt hele hoofdstukken als een boek daar beter van wordt. Blijkbaar is die dag of week of maand werk die erin zit nodig geweest om tot de rest te komen en nu heeft het boek het nodig dat je het weghaalt. En schrappen hoeft niet altijd te betekenen dat je het weggooit.'

Wordt de lat dan bij elk boek hoger gelegd? 'De lat ligt bij elk boek even hoog en elk boek is het beste wat ik in de gegeven omstandigheden heb kunnen schrijven. Ik ben een perfectionist. Niet in alles wat ik doe, wel in schrijven.'

Lees verder op:
bit.ly/interview-verhoef

Na een studie economie en een achttienjarige loopbaan bij Rabobank zegde **Susan Moonen** haar baan op. In 2012 schreef ze haar debuut. Uitgeverij De Crime Compagnie was enthousiast en gaf het in november 2013 uit als e-book om haar naam te introduceren. In augustus verschijnt haar thriller *Conflict* als papieren boek. Daarnaast schrijft Moonen voor kranten en tijdschriften en verzorgt ze (eind)redactie en (commerciële) teksten voor online en offline media. Verder beoordeelt ze manuscripten. www.susanmoonen.nl

BOUWEN AAN JE VAKMANSCHAP ÉN NAAMSBEKENDHEID

Bloggen is een méér dan zinvolle tijdsbesteding in onze huidige wereld. Je kunt er grote groepen mensen mee bereiken via de sociale media. Mits je een en ander slim inzet.

Door Susan Moonen

Schrijven moet je leren. Niet alleen door het volgen van gerichte opleidingen en hopelijk het geluk van aanwezig talent, maar ook door simpelweg veel schrijfmeters te maken. Letters vreten, fouten maken en tegenzin overwinnen: het hoort er allemaal bij. Het starten van een blog kan je op een laagdrempelige manier helpen om voortvarend te starten met je eigen boek. En belangrijker nog: om het vol te houden als het even tegenzit.

Zorg voor regelmaat

Het toegankelijke karakter van internet is een kracht en valkuil tegelijkertijd. Vol trots aan je contacten op Facebook, Twitter en LinkedIn melden dat je voort-

aan een blog gaat schrijven, is in *no time* gebeurd, maar het betekent ook wat. Elke week is ook echt elke week. Ook als je op vakantie bent of ziek. Je geloofwaardigheid komt in het gedrang als je het, na je enthousiaste aankondiging, te snel opgeeft. Kortom, beloof geen zaken die je niet waar kunt maken.

Schrijf herkenbaar

Er is veel aanbod, zeker op internet. Dat betekent dat je al je creativiteit aan de dag moet leggen om op te vallen binnen de massa. Bedenk een manier die blijft hangen, zodat mensen terug willen komen bij je wekelijkse schrijfproduct. Schrijf bijvoorbeeld over je manuscript in wording, liefst gecombineerd met origineel beeldmateriaal. Zelf plaatste ik foto's van de plaatsen die in mijn debuut *Conflict* voorkwamen. Het strand in Domburg, de dijk in Ravenstein: zelfs van mijn reis er naartoe maakte ik melding. Ook de foto's van

handgeschreven aantekeningen konden standaard rekenen op *social media buzz*. Het voordeel van deze aanpak is dat mensen benieuwd zijn naar je boek, zelfs voordat het in de winkel ligt.

Lever kwaliteit

Niet is zo ergerlijk als het lezen van een matig geschreven tekst. Taalfouten, rammelende interpunctie en slecht lopende zinnen. Besef dat jouw blog een visitekaartje is voor je kennis en kunde, maar tegelijkertijd enorm afbreuk kan doen aan je imago als auteur in spe. Kwaliteit lever je ook door afstand te nemen. Neem minimaal een dag de tijd om je column te laten bezinken en wacht met het indrukken van die verleidelijke publiceerknop tot je er een nacht over geslapen hebt. Negen van de tien keer zie je kans om jezelf te verbeteren. Lukt het je niet om je minder goede punten scherp te krijgen, volg dan een cursus 'columns schrijven' voor meer helderheid.

© SABRINA SANDERS

Columnist/schrijver Susan Moonen

Vermijd 'mutserigheid'

Er zijn al te veel columns over huis-, tuin- en keukenperikelen. Het is vast leuk om over te schrijven, maar een serieus geïnteresseerde uitgever zal het je niet opleveren. Benader je blog en posts via de sociale media professioneel en houd je doel voor ogen: je blogt en communiceert om jezelf op een goede manier zichtbaar te maken voor uitgevers, boekhandelaren en lezers. Op deze manier omgaan met schrijven valt onder de categorie 'werk'. En daar horen grappige uitspraken van je peuter van twee niet in thuis.

Lappen tekst

Mensen lezen razendsnel, zeker op internet, maak je column daarom niet te lang. Zorg voor een pakkende kop en een intro dat je lezer nieuwsgierig maakt. De slotzin is van levensbelang, omdat deze na het lezen van de kop en het intro snel gescand wordt om te

beoordelen of je verhaal interessant genoeg is. Fungeert deze slotzin als cliffhanger, dan gaat je lezer automatisch terug naar boven in de tekst en is de kans groot dat je column gelezen wordt. Plaats dus *triggers* op de juiste plekken in je verhaal om boeiend te zijn en te blijven.

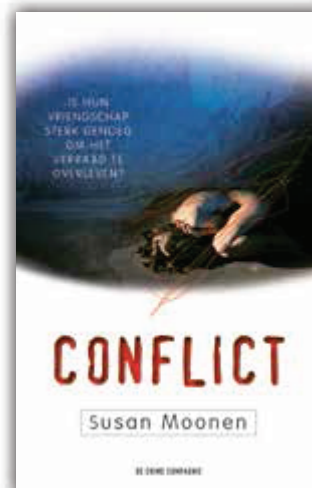
Aan de slag!

Zelf schreef ik elke vrijdagmiddag een column die ook nog eens gemaïld werd aan een behoorlijke groep betrokkenen die het op hun beurt weer deelden. Direct na plaatsing maakte ik er melding van op Twitter, Facebook en LinkedIn en dat leverde me een grote groep volgers op. Activiteit op de sociale media vergroot je kansen enorm om de juiste mensen, op de juiste plekken te ontmoeten. Al is dat in het begin virtueel. Toen mijn blog door een fout een keer niet geplaatst werd, reageerden verschillende lezers direct met de

vraag waar hun wekelijkse leesmoment bleef. Een contact informeerde zelfs bezorgd of ik misschien ziek was.

De bekende oliedruppel was zich langzaam, maar onmiskenbaar, tot een olievlek aan het uitbreiden. Via Twitter had ik inmiddels, al vóór ze mijn manuscript gezien had, contact met Ilse Karman (eigenaar van uitgeverij De Crime Compagnie) als gevolg van mijn dagelijkse updates over het schrijfproces waar ik me in bevond. Een uitgever vinden in deze tijd is moeilijk, dat lees en hoor je steeds terug in 'het wereldje'. Maar wat ook waar blijft, is dat uitgevers altijd op zoek zijn naar dat ene, nieuwe talent dat met een origineel manuscript komt. Met een terugkerend, goedlopend blog dat kwaliteit uitstraalt heb je al een stap in de goede richting gezet.

Misschien overweeg je uitgeven in eigen beheer en dan is het opbouwen van naamsbekendheid, zelfs in deze prille fase, een must. Zie het als een eerste aanzet van je marketingplan om je boek in wording te promoten. En als je, na een blog of tien, achter je laptop gaat zitten om te werken aan je manuscript dan komen de woorden als vanzelf. Het schrijfritme past je immers als een jas na al die uren letters knagen voor je ultieme doel om te groeien van blogger naar boekenschrijver. ■

Een goed script volgens Willem Bosch

‘Een eigen geluid en een trefzekere stijl’

Wat is het geheim van een goede scriptschrijver? En, ook niet onbelangrijk, valt er een serieuze boterham mee te verdienen? *Schrijven Magazine* vroeg het aan scenarioschrijver **Willem Bosch** (*Penoza*, *Feuten*, *Van God los*). ‘Ritme wordt heel erg bepaald door iemands talent. De rest kun je leren.’

Door Susan Moonen

Wat maakt dat sommige televisieseries jaar in jaar uit een trouwe schare fans trekken? Natuurlijk, het zijn de acteurs die kleurrijke personages spelen. Maar, en dat is misschien nog wel belangrijker: aan de verhaallijnen ligt een goed script ten grondslag, vol verrassende wendingen en perfect getimede cliffhangers. Deze elementen zorgen voor een serie die talloze mensen steeds weer aan de buis kluistert.

Veel kijken

Willem Bosch (1986) studeerde van 2004 tot 2008 aan de Nederlandse Filmacademie in Amsterdam. Bosch komt uit een gezin waar verhalen

vertellen hoog in het vaandel staat en hij wilde graag bij de film werken. Het leren schrijven van een scenario leek hem een goed uitgangspunt. De rest is geschiedenis: hij schreef aan verschillende televisieseries zoals *Feuten*, *Van God los* (genomineerd voor een Gouden Kalf), *Bellicher: cel* en *Penoza*. In 2012 verscheen zijn romandebuut *Op zwart*. Bosch: ‘De filmacademie in Amsterdam is de meest logische keuze om scenarioschrijver te worden, maar de Hogeschool voor Kunsten in Utrecht of Kunstacademie Sint Joost in Breda zijn ook opties. En dan zijn er ook nog een heleboel autodidacten. Zonder opleiding.’ Of er meer dan droog brood te verdienen is? ‘Zelf kan ik leven van mijn vak. Ik ben niet rijk, maar verdien genoeg voor mijn leeftijd. Ik schat dat er in Nederland tussen de vijftig en honderd mensen kunnen leven van het scenarioschrijven.’

Naast een goede opleiding blijkt het

van belang om veel films te kijken. Bosch kijkt er zo’n acht per week en vindt zelfs dat te weinig. Verder is het net als bij andere beroepen een kwestie van veel oefenen. Heel veel oefenen. En net zolang slechte scripts schrijven tot er wat goeds beklijft. Vervolgens is het de kunst om het geschreven werk aan de man te brengen. ‘Als je van de filmacademie komt heb je vaak al wat contacten opgedaan in het werkveld. Dat is voor autodidacten wat lastiger. Maar als je goed zoekt vind je ze toch,’ aldus Bosch.

Vrijheid boven zekerheid

Binnen het vak van scenarioschrijver is het gebruikelijk om te werken op projectbasis. Soms is dat een bewuste keuze, vaker een noodzakelijk kwaad. Schrijvers die graag zelf hun projecten bepalen en baas willen zijn over hun eigen tijd, doen er goed aan te kiezen voor freelancen. Is er behoefte aan

Willem Bosch

© GEERT SNOEIJER

meer stabiliteit dan past een loon-dienstverband beter. Al liggen de banen niet voor het oprapen. Werken in loon-dienst bestaat wel voor scenarioschrijvers, maar vaak komt het niet voor. Dat is meer het geval bij series die erg lang lopen, daar krijgen sommige schrijvers een vast contract. Dan zijn er nog scenarioschrijvers die vast voor één bedrijf werken. Ze zijn wel in loon-dienst, maar hoppen binnen dat bedrijf van project naar project. 'Zelf werk ik altijd op projectbasis,' vertelt Bosch, 'ik verkies mijn vrijheid boven zekerheid.'

De juiste ingrediënten

Maar hoe zorg je er nu voor dat een televisieserie een trouwe schare fans trekt? 'Da's het grote raadsel. Als ik het precies wist zou ik wereldberoemd zijn. Iedere maker weet dat het publiek grillig is. Soms flopt een *sure win* en wordt een totale underdog ineens het succes van het jaar. Natuurlijk zijn er genoeg theorieën. Kijkers worden fans door een eigen stijl van een serie en hebben daardoor het gevoel dat de serie alleen voor hén bestaat.' Of het succes van een serie wat zegt over de kwaliteit van het script? 'Een serie met veel fans kan nooit ronduit slecht zijn. Andersom kan een goede serie soms gewoon niet aanslaan bij het grote publiek.' Wat ligt er dan ten grondslag aan de kwaliteit van een goed script? Volgens Bosch is het van belang om scherpe keuzes te maken, zonder over de juistheid daarvan te twijfelen. 'Bepaal je genre en wijk daar niet van af. Combineer met goede personages en

een helder doel, voeg er de grootste obstakels en oprecht drama aan toe en er ligt een goede basis. Als je een serie wil maken waar iedereen naar kijkt, dan kijkt er uiteindelijk niemand. Persoonlijk let ik ook altijd op het ritme van een script. Niet allemaal korte scènes achter elkaar, niet te traag in tempo, een goede afwisseling. Ik geloof dat ritme heel erg bepaald wordt door iemands talent. De rest kun je leren,' vindt Bosch. Maar wat maakt een script goed? 'Ik zou het je niet kunnen zeggen. Telkens als ik het door denk te hebben, lees ik weer een script dat alles overhoop gooit. Daarom zeg ik: een eigen geluid. Een trefzekere stijl. Alsof het eruit móést. Schrijvers doen er jaren over om dat te beheersen, en ik ben er nog lang niet.'

Valkuilen en cliffhangers

Valkuilen blijken er nogal wat te zijn. Een voorbeeld: iemand schrijft een script over een waargebeurd verhaal. Hoeveel respect moet je dan hebben voor de feiten? In hoeverre geef je er een eigen draai aan? Een tweede valkuil is het onderschatten van het publiek, doodzonde nummer 1. Bosch zegt daarover: 'Feit blijft dat het publiek veel slimmer is dan televisiebazen soms denken. Dat geldt voor zowel de publieke omroep als de commerciële. Een slecht script is dodelijk.' En hoe bedenkt je een goede cliffhanger? 'Ik geloof dat je een cliffhanger pas moet bedenken

als je op dat punt in het script bent aangekomen. Dus je schrijft eerst het verhaal of een aflevering en dan is het einde voor jezelf ook een verrassing. Als je dat vooraf al helemaal in je hoofd hebt, lijkt het soms alsof je personages het einde ook al kennen. Alsof ze er onbewust toch al mee bezig zijn. Soms moet je jezelf als schrijver durven verrassen. Het meeste werk is de hoofdlijn: die van het hoofdpersonage. De ontwikkeling, de pieken en dalen, om uiteindelijk tot een bevredigend einde te komen; dat is een kwestie >

De beste tip

'Uiteindelijk is de beste tip: werk aan je verhalen. Oefen gigantisch veel. Zit niet bij de pakken neer als het niet meteen lukt. Ontmoet heel veel mensen die in de film werken. Val ze net zo lang lastig tot ze je scripts willen lezen, vraag om tips en feedback. Leer van kritiek. En geniet er ook een beetje van. Dan kom je er vanzelf.'

De schrijver als biechtvader

De auteur die op zijn zolderkamer in zijn eentje verhalen bedenkt en in alle eenzaamheid boeken schrijft, is allang verleden tijd. Maar een schrijver die fungeert als biechtvader, dát is nieuw. *Horizon City*, het nieuwste boek van **Jaap Scholten**, is een ultiem voorbeeld van schrijven met lezersparticipatie – in optima forma.

Door Susan Moonen

Jaap Scholten krijgt op 16 november 2012 terloops een verlaten stewardessenkoffertje in handen gedrukt. Het zit bomvol verloren gewaand archiefmateriaal, oorlogsbrieven en dagboeken van zijn voorouders. Een goudmijn. Hij weet het onmiddellijk: hierover móet ik schrijven. Het schrijfproces van dit boek was bijzonder. Dat is evident. Hoe heeft hij dat zelf ervaren? 'Het was geweldig. Ik heb eerst, zoals dat meestal bij mij gaat, enorm zitten mieren. De tijd begon steeds meer te dringen, want tegelijkertijd met de verschijningsdatum van het boek was er een tentoonstelling gepland, geïnspireerd op mijn boek en familie. Ik had in mijn werkkamer overal foto's liggen, dagboeken, brieven, krantenartikelen en testamenten. Ik

verzoop gewoon in het materiaal. En toen onderging ik een hartoperatie.'

Wervelwind

Na de operatie moet Scholten absolute rust nemen. Fysieke inspanning werd uitdrukkelijk afgeraden. Hij zegde al zijn afspraken, reizen, lezingen, feestjes en diners af, sloot zich op in zijn werkkamer en werkte soms van vijf uur 's ochtends tot elf uur in de avond. In drie maanden tijd schreef hij het boek, dat maar liefst 480 pagina's telt. Hij schreef als een wervelwind en zat zoals dat heet in 'een flow'; de zinnen en de pagina's vlogen eruit. 'Ik heb nog nooit zo als een

dolle zitten schrijven. De dag dat het naar de drukker zou gaan stond vast,' vertelt hij. 'Een aantal praktische zaken hielpen mee. Op het laatst was er zo weinig tijd dat, zodra ik een hoofdstuk af had, ik het naar mijn literair agent en uitgever stuurde. Zij voerden in samenspraak redactie. Dat was lekker, want dát materiaal was de deur uit. Het maakte me lichter. Gewoonlijk heb ik van die dagen dat ik 's morgens in mijn werkkamer kom en dan ga verbeteren wat ik de vorige dag heb geschreven. Daar ben ik dan de halve dag mee in de weer, vervolgens bedenk ik dat de eerdere versie niet zo slecht was en veran-

Jaap Frederik Scholten (1963) woont in Boedapest en deels op het Hongaarse platteland. Met zijn laatste boek *Kame-raad Baron*, won hij de Libris Geschiedenis Prijs 2011. Scholten beschouwt zichzelf als een voorzichtige avonturier. *Horizon City* is zijn achtste boek.

der de helft weer terug. En dáár was ik nu van verlost. Die salami-tactiek, plakje voor plakje, werkte heel goed voor mij. Verder had ik via het museum een researcher tot mijn beschikking. Hij moest zaken uitzoeken voor de tentoonstelling en voor mij, die twee waren geheel verstrengeld. Dat was geweldig en werkte als een tierelier. Hij heeft een fenomenale kennis over Twente en de Twentse industrie en weet hoe je in digitale archieven zoekt. Dan vroeg ik bijvoorbeeld wat hij kon vinden over de activiteiten van oudoom Chuck Stork in New York en kreeg na een week een rapport van veertig pagina's. Echt super.

Dat, samen met mijn gedrevenheid, maakte het schrijven van *Horizon City* als hoog op de golven surfen.'

Betrokken lezers

Er is veel belangstelling voor het boek. Mensen herkennen zichzelf of verre familieleden in de verhalen die Scholten heeft beschreven. Blijft daarom de stroom reacties richting auteur en uitgevers onverminderd groot? Scholten verklaart het als volgt: 'Er zijn natuurlijk reacties uit Twente, waar die industrie en fabrikanten een centrale rol speelden in heel veel levens. Maar ik denk dat het vooral komt omdat het

een onderbelichte periode is. Ook is mijn gezichtspunt, als betrokken familielid en met meer oog voor het persoonlijke en positieve van de eerste generaties van grootindustriëlen, een manier van kijken die nog niet in veel publicaties voor is gekomen. Ik ken en zie die wereld van binnenuit. De Nederlandse trutigheid van "doe maar gewoon dan doe je al gek genoeg" biedt weinig ruimte voor deze verhalen, maar het blijkt toch dat heel veel mensen het waarderen en daar iets aan toe te voegen hebben.'

>

Zo maak je een succes van je boek

Het schrijven van een boek is één ding. Het in de markt zetten een tweede. Zonder een kwalitatief goed boek is er geen verkoop, maar de tijden dat een prima boek zichzelf wel verkoopt zijn ook al lang voorbij.

Door Susan Moonen

Stel, je schreef een boek. Je vindt een uitgever of kiest voor een uitgave in eigen beheer. In beide gevallen zul je aan de bak moeten om je product onder de aandacht van je potentiële lezer te brengen. Uitgevers zijn druk en besteden in de regel geen complete werkweek aan de marketing van jouw zielekind. Je zult het dus veelal zelf moeten doen.

Schrijven Magazine zet de toppers en toppers uit de praktijk op een rijtje

Roepen hoe goed je boek is

Je kent ze wel. Mensen die nogal tevreden over zichzelf zijn en dat niet onder stoelen of banken steken. Een doodsteek voor je campagne in je naaste omgeving en op de sociale media. Beter is om anderen te laten vertellen over jouw boek. Wat werkt? Goede recensies, kritische proeflezers en persberichten in zoveel mogelijk verschillende

online en offline media. En dat je de mening van anderen dan uiteindelijk op subtiel wijze bevestigt: dáár is natuurlijk niets mis mee.

Alleen de goede recensies delen

Over elk boek komt wel een kritische recensie. Of twee. Of drie. Zolang je alleen maar de goede recensies via sociale media en in je omgeving deelt,

dan geeft dat een scheef beeld van de werkelijkheid. Ik ben ervan overtuigd dat dit op enig moment tegen je gaat werken. Wees eerlijk en durf kritisch te kijken naar de commentaren die je krijgt. Wie weet zit er een leermoment in. En dan is een slechte recensie ineens een cadeautje voor het manuscript van je volgende boek.

Communiceren zonder een goed plan

Zelf riep ik bij mijn debuut al zowat vanaf dag 1 dat ik aan mijn manuscript werkte. Het leverde me veel volgers op. Nu ik wat verder ben, realiseer ik me met terugwerkende kracht hoe kwetsbaar ik mezelf opstelde. Geloof in je eigen kunnen, maar besef wel wat je de wereld in slingert. Wat als het je niet lukt om je manuscript af te ronden? Of, zoals in mijn geval, je soms zoveel met Facebook bezig raakt dat je bijna ver-

geet dat er ook nog geschreven moet worden? Weet wat je doet, zorg voor een strakke planning en houd je er ook aan. Je geloofwaardigheid en imago staan op het spel als je blaait over een boek dat nooit verschijnt.

Foto's delen van de plaats delict

Met mijn blote voeten in de branding van het Domburgse strand, op mijn knieën door de distels om een bepaalde plek tussen de bomen te fotograferen, de kolkende Maas tijdens een storm, of foto's van je manuscript, bij voorkeur met een kop koffie en een pen ernaast. Het zijn zomaar wat voorbeelden van beelden die ik deelde vóór en na het verschijnen van mijn debuut. Je maakt mensen nieuwsgierig en geeft ze een aanvulling op de plaatjes die ze vormden in hun hoofd tijdens het lezen. Ga nu niet vanaf morgen alle mogelijke foto's delen, maar bedenk zelf wat origineels. Het uitzicht vanuit mijn kantoor tijdens verschillende seizoenen kan standaard rekenen op veel respons. Of die foto van de enorme vellen papier aan de wand waarop ik de karakters, eigenaardigheden en uiterlijke kenmerken van de personages gedetailleerd uitschrijf. Het is het ultieme kijkje in de keuken van een thrillerauteur. Wat kies jij?

Mensen meenemen in het schrijfproces

Als je het goed aanpakt weet je precies hoe je personages ruiken, voelen, den-

ken, wat ze graag eten, enzovoort. Ze leven voor jou als auteur. Het is, vanuit die gedachte, niet meer dan logisch om verhalen over de dilemma's van je hoofdpersoon te delen, ze zijn immers als een, weliswaar tijdelijk, gezinslid voor je. Of post juist berichten over de vermoeidheid die optreedt bij herschrijfronde zoveel waar je eigenlijk geen zin meer in hebt: allemaal onderwerpen die je lezers meenemen in de manier waarop een boek ontstaat. En dat is zoveel boeiender dan alleen het eindresultaat in de boekhandel.

Proeflezers serieus nemen

Als je manuscript af is ben je er waarschijnlijk ook he-le-maal klaar mee. Het liefst sprint je zo verder naar je volgende, hagelwitte blad om een nieuw boek te starten. Maar eerst komen de proeflezers. Wanneer deze mensen goed gekozen zijn, dan komen ze met kritische kanttekeningen. Vinden ze de gebeurtenissen geloofwaardig? Zitten

er onduidelijkheden in het verhaal? Klopt het verloop van de tijdlijn?

De kritieken gaan vaak verder dan dat je je hoofdpersoonage per ongeluk een winterjas aan laat trekken in de zomer – als het goed is. Bedenk dat deze mensen – in de regel een stuk of vijf – bij een goede verdeling tussen geslacht, leeftijd en leeservaring, een dwarsdoorsnede van jouw toekomstig publiek vormen. Wat zij vinden, komt na publicatie terug. Maar dan in tienvoud.

Signeersessies plannen

Mensen rijen dik achter dranghekken, reikhalzend uitkijkend naar de auteur in kwestie en niet aan te slepen boeken? Dat beeld ligt behoorlijk ver van de werkelijkheid, maar toch is het belangrijk: plan signeersessies. Ook al komen er maar zeven mensen. Deel de data op je website en je Facebookpagina. Mensen vinden het vaak erg leuk om de auteur in kwestie te ontmoeten en vragen te stellen over het verhaal of de totstandkoming ervan. Bijkomend voordeel: je bouwt een band op met de betreffende boekhandelaren en dat is weer prettig voor de verkoop van je volgende boek.

En dan nog dit

Houd vol, sta open, verdiep en ontwikkel. Als je intrinsiek, vanuit authentieke behoefte, wilt schrijven, dan kan het je in wezen niet schelen hoeveel tijd en energie het je kost om je boek op een succesvolle manier aan de man te brengen. Als je van binnen een diepe noodzaak tot schrijven voelt, dan creëer je uiteindelijk toch. En of je dan vijftig, vijfhonderd of vijftigduizend boeken verkoopt, is in dat geval slechts bijzaak.

Deel verhalen over de dilemma's van je hoofdpersoon.

